

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

1. Quid sit dispensatio? Et notatur inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen ex eo, quod dispensatio est strictè interpretanda; potestas verò dispensandi, etiamsi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

TRACTATUS SECVNDVS

DE

DISPENSATIONIBVS.

RESOL. PRIMA.

Quid sit dispensatio?

Et notatur inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen, ex eo quod dispensatio est strictè interpretanda: potestas vero dispensandi, etiamsi delegata sit, est late interpretanda, seu intelligenda. Ex part. 8. tractat. 3. Resolut. 1.

DEFINITVR dispensatio à glossa in cap. requiritur, 1. quasi. 7. verb. & plerisque iuris communis relaxatio, facta cum causæ cognitione ab eo, qui ius habet dispensandi. Ceterum hæc definitio supponit, ad valide dispensandum necessariam esse causæ cognitionem, quod controuersum est inter Doctores, quorum aliqui censent etiam non licitam, validam saltem fore dispensationem, etiamsi absque causâ concedatur. Quamobrem illam sic alij definiunt: Dispensatio est iuris relaxatio à potestatem relaxandi habente facta. Alij demum, omiſſa causâ efficiente, per formalem sic breuius perstringunt: Dispensatio est iuris relaxatio, per quam Primò difſerit à legis interpretatione, quòd hæc declarat tantum legem vim obligandi non habere in aliquo casu, vel persona particulari: illa, adhuc vigente legis obligatione, iusta aliqua exigente causa, subditum eximie à legis obligatione, quo aliqui obligatus teneretur. Quo fit, ut legem interpretari, non fit tantum superius, sed etiam subditi, qui per Episcopum poterit in casu particulari declarare, legem non obligare, ut in extrema, vel graui necessitate non obligare legem de non contractanda re aliena inuito domino: in probabili periculo infirmitatis, scandali, aut alicuius notabilis damni non obligare præceptum de sacro audiendo die festo. Contra verò, in lege dispensare non potest, nisi superior cum sit actus iurisdictionis, qui superioritatem requirit in dispensante, & subiectionem in eo, cum quo dispensatur. Et hæc omnia docet Amicus in curs. Theolog. tom. 5. disp. 6. sect. 1. n. 5. cui ego addo Granadum in part. 2. D. Thomas. tract. 2. disp. 6. sect. 1. num. 1. Pontium de Matrim. lib. 8. cap. 3. Caltrum Palauri tom. 1. tract. 3. disp. 3. punct. 1. num. 2. & alios penes ipsos.

Notandum est tamen hic cum Granado ubi supra, tract. 3. part. 2. disp. 17. num. 1. inter dispensationem, & dispensandi potestatem esse quoddam discrimen, quòd nimirum dispensatio est strictè interpretanda cum sit relaxatio iuris, & quodammodo contra ius, cuius correctio vitari debet, quoad possibile fuerit. Potestas verò dispensandi etiamsi delegata sit, est late interpretanda, seu intelligenda, cum in beneficij concessio, ab eo, qui potestatem contrariatur illa potestas. De hoc discrimine legendus est Thomas Sanchez lib. 8. de Matrim. disput. 1. Tom. 111.

& 2. ubi varias exceptiones, & limitationes, atque ampliationes huius generalis doctrinæ solita eruditione exhibet, & declarat. Sed de hac materia infra iterum redibit sermo.

Infra in Resolutionibus quæ hic sunt etiam infra 20. 48. & 49. & pro parte in aliis 55. carum notandum.

RESOL. II.

An possit Pontifex dispensare in iure Diuino positiuo.

Et an possit Pontifex autoritate diuina dispensare, & relaxare vota, & iuramenta? Ex p. 8. tr. 3. Res. 2.

§. 1. Affirmant Canonistæ, & asserunt in omni iure diuino positiuo, seclusis fidei articulis, posse ex causa graui, & urgente Pontificem dispensare. Sic Panormitanus in cap. proposuit, de concess. prebend. num. 20. Felinus in cap. que in Ecclesiis, de constitut. num. 19. & 20. & plurius exornat, & in cap. de constitut. num. 23. Dec. cons. 112. num. 3. & in supradicto cap. que in Ecclesiis, n. 44. in nouis.

2. Aliqui etiam Legistæ in leg. manumissiones, ff. de iust. & iure, & l. 2. Cod. de seruauibus. Confuse autem loquuntur de lege diuina positua, & naturali, & interdum sub lege diuina comprehendunt ius gentium, & de dispensatione improprie, & late, ut comprehendit interpretationem; loquendo autem in rigore, & in nostra specie suadet hæc sententia idè inducitur, nam Pontifex dispensat. Primò, in ministerio Confirmationis, ut sit simplex Sacerdos; cum tamen iure diuino sit Episcopus. Secundo, in residentia Episcoporum, ad quam ipsi iure diuino tenentur. Tertio, in voto etiam solemnè, cum sit ex institutione diuina: nam status religiosus à Deo institutus est. Quarto, in illa lege Dei: Quos Deus coniunxit, homo non separet; vel dispensando in matrimonio rato, l. in vinculo spirituali, inter Episcopum, & Ecclesiam sponsam suam, iuxta mentem Innoc. III. cap. inter corporalia, de translat. Episcop.

3. Secundo, ex ratione illius textus: nam Pontifex quando hæc facit, non operatur potestate humana, sed diuina: nihil ergo mirum est, quòd in iure diuino dispense, manifestum enim est Deum posse hanc potestatem concedere; nam quod potest per se facere in hoc genere, potest facere per hominem, sicut inter homines superior potest inferiori concedere, ut in sua lege dispense. Et hanc potestatem videtur Deum dedisse illis verbis, Pascite oues meas: Quodcumque ligaueris, & solueris, &c. Et hæc dispensatio interdum est valde conueniens, & non possumus accedere ad Deum ipsum, ut dispense: non enim gubernamur ordinariè immediatis Dei concessionibus, vel reuelationibus, licet interdum miraculosè fiant; ergo pertinuit ad suauem Dei providentiam, ut hanc potestatem suo Vicario relinqueret, sicut nunc etiam pertinet ad prudentiam Pontificis concedere inferioribus Episcopis, ut in aliquibus legibus Pontificis dispense.

Sup. seqq. in hoc, & seq. 9. infra in hæc ipsa mei Ref. à §. Restat & pro hoc primo magis late supra in tr. 1. Ref. 11. & in aliis eius primæ annot. & pro Vinculo spirituali contento in fin. 7. ante finem §. 2. huius Ref. magis late supra in tr. 1. Ref. 100. §. Sed.